

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Таранюка Леоніда Миколайовича «Теоретико-методологічні засади управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств» подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Актуальність теми дисертації, мета і задачі дослідження

В умовах формування стабільного ринкового середовища, промислові підприємстві, які є його елементами стикаються з рядом проблем свого ефективного функціонування. Дані проблеми можна розділити на внутрішні, до яких відносять: високий рівень зносу обладнання, брак вільних обігових коштів, неефективність управління, низька якість виробів та інші, так і зовнішніх проблем, до яких відносять: неплатоспроможний попит, політичні та економічні деструктивні чинники впливу, закриття ринків збуту для промислової продукції вітчизняних суб'єктів господарювання та інші. Тому для успішної адаптації промислових підприємств до викликів внутрішнього та зовнішнього середовища потрібно впроваджувати на своїй базі інноваційні методи управління, у тому числі радикального характеру, яким є реінжиніринг бізнес-процесів (РБП). Крім того для успішного проведення РБП потрібно реалізовувати ефективну систему управління вибором його напрямів, яка дозволяє обирати та впроваджувати результативні види РБП промислових підприємств. Також дана система орієнтована на суттєве підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та рівня їх економічного розвитку в умовах структурних зрушень у промисловості. З цих позицій проблема вибору напрямів реінжинірингу бізнес-процесів, їх впровадження на виробництві та подальшого управління за ходом проведення є безумовно актуальною.

Подальший розвиток теоретичного та методологічного базису, обґрунтування та розробка методичних підходів щодо вирішення цієї проблеми, згідно з умовами і особливостями сьогодення, є важливою задачею, вирішення якої має важливе наукове значення, а також практичну цінність і нагальність. Саме ці обставини зумовлюють актуальність теми дисертаційного дослідження. Її підтверджує також зв'язок з пріоритетними напрямками фундаментальних наукових досліджень, що виконувалися за науковими планами Сумського державного університету за чотирма науково-дослідними та прикладними темами, в яких Таранюк Л.М. приймав участь як керівник та відповідальний виконавець.

Незважаючи на те, що вирішення проблем інноваційного розвитку суб'єктів господарювання та дослідження питання забезпечення реформування господарських процесів мають ґрунтовні здобутки та поширення в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених, широке коло теоретичних, методологічних і прикладних проблем залишається нерозв'язаним, до яких належать:

- уточнення теоретичних засад управління вибором напрямів РБП, в частині розвитку понятійного апарату РБП, його принципів та класифікаційних ознак;
- розробкою системи управління вибором напрямів РБП промислових підприємств;
- формування методологічних підходів до інвестиційного забезпечення проведення РБП в системі управління вибором його напрямів;
- обґрунтування методологічних підходів до етапності проведення РБП з урахуванням впливу внутрішніх та зовнішніх чинників на його реалізацію;
- формування методологічних підходів до системи ризик-менеджменту РБП при управлінні вибором напрямів його проведення;
- уточнення методичних положень щодо: вибору стратегічних напрямів РБП, оцінки рівня ризикованості напрямів РБП, експрес-оцінювання видів РБП з метою їх вибору;
- розробки пропозицій щодо удосконалення організаційно-економічного забезпечення реалізації РБП в системі управління вибором його напрямів;
- формування науково-практичних рекомендацій щодо управління вибором напрямів РБП промислових підприємств.

Автор даного дослідження запропонував своє бачення шляхів розв'язання цих нагальних для здійснення інноваційного розвитку підприємства та управління вибором видів РБП в діяльності суб'єкта господарювання, проблем, достатньо обґрунтувавши їх засобами і технологіями сучасних методів пізнання, що знайшло відображення у меті дисертаційної роботи, яку повністю розкривають поставлені задачі.

Широке коло розроблених у дисертації науково-методологічних підходів та розв'язаних практичних завдань дозволяє стверджувати про комплексність дослідження, що є його безумовною перевагою і підтверджує досягнення поставленої мети.

Аналіз обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність та відповідність поставленій меті дослідження

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертаційному дослідженні Таранюка Л.М., підтверджується їх базуванням на роботах провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, всебічному аналізі процесів трансформацій, у тому числі радикального характеру, в діяльності промислових підприємств, статистичному аналізі результатів інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.

Автор роботи коректно і обґрунтовано використав методи економіко-математичного аналізу згідно з об'єктом і предметом дослідження, що підтверджує об'єктивність результатів дисертаційного дослідження. Їх достовірність підтверджується використанням достатніх за обсягом та спрямованістю статистичних даних: по-перше, на рівні України в цілому, її промислового комплексу, по-друге, на рівні промислових підприємств. В дисертації проведені розрахунки за результатами обстеження показників

діяльності промислових підприємств машинобудівного комплексу України. Такий значний обсяг фактичної інформації дозволив автору узагальнити практику діяльності промислових підприємств, співставити її із здобутками теорії та забезпечити достовірність висновків і рекомендацій, які мають як прикладне, так і науково-теоретичне значення. Про це свідчить їх впровадження в роботу промислових підприємств та наукових установ, що підтверджується відповідними довідками.

Відмітимо, що представлене дисертаційне дослідження відзначається комплексним та цілісним підходом до розв'язання поставленої мети. Серед розробок автора, які мають наукову значущість та практичну цінність, на нашу думку, слід відмітити наступні.

В першому розділі роботи слід відзначити опрацювання автора теоретичних основ управління вибором напрямів РБП у системі процесно-орієнтованої діяльності промислових підприємств. Так автором було досліджено проблематику впровадження процесно-орієнтованого управління в роботі промислових підприємств залучаючи структурно-функціональний підхід та метод порівняльного аналізу. На рівні розв'язання конкретного завдання наукового дослідження використовуючи системний підхід, автором було удосконалено категорійний апарат РБП, шляхом формування власного визначення поняття «реінжиніринг бізнес-процесів» (п.1.1, с.27-32).

Вважаємо достатньо обґрунтованим авторській підхід до удосконалення принципів проведення РБП при виборі напрямів його проведення (п. 1.3, с.79-84 та п.5.3, с. 418-419) що дозволяє розширити теоретичне підґрунтя до реалізації обраних напрямів РБП.

Також уваги заслуговує удосконалена автором класифікація РБП промислових підприємств, в якій запропоновано нові ознаки, що характеризують напрями РБП, а саме за способом перепроєктування та за джерелами фінансування. (п.1.4, с. 93-94).

У другому розділі роботи найбільшу зацікавленість з боку методології проведення РБП, викликають розроблені автором, на підставі використання системних підходів, теоретико-методологічні положення механізму управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств. Дані положення новизни вирішують важливу наукову задачу стосовно методологічного наповнення системи вибору видів радикальних трансформаційних змін в діяльності промислових підприємств (п.2.1, с.108-131, додаток Б, с. 491).

Серед найбільш вагомих результатів слід відзначити удосконалену в роботі систему ризик-менеджменту РБП при управлінні вибором його напрямів (п.2.2, с.136, 138-154, додаток В, с. 492).

На нашу думку, методологічно значущою, в контексті розвитку етапності проведення РБП, є удосконалений автором науково-методологічний підхід до економічного обґрунтування етапів проведення РБП промислових підприємств (п.2.3, с.163-175). Запропонована автором наукова новизна дає можливість сформулювати ефективну систему вибору видів РБП з урахуванням елементів концепції X-інжинірингу, які

характеризують вплив як внутрішнього, так і зовнішнього середовища на проведення реінжинірингових заходів на промислових підприємствах.

Серед найбільш значущих з науково-методологічних розробок представлених в третьому розділі відзначимо формування різних методичних підходів до проведення вибору напрямів РБП промислових підприємств. Так, автором удосконалено методичний підхід до вибору стратегічних напрямів РБП промислових підприємств (п.3.1. с 181-193, Додаток Г, с. 493-502). Також у даному розділі удосконалено методичний підхід до оцінки рівня ризикованості напрямів РБП у альтернативних проектах його проведення (п.3.2, с.203-208). На наш погляд це дозволяє системно досліджувати оцінку ризиків при проведенні напрямів РБП у відповідних проектах, з метою визначення найбільш ефективних видів РБП у роботі суб'єктів господарювання. У даному розділі автором удосконалено методичний підхід щодо обґрунтування вибору ефективних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств на основі витратного та результатного підходів із використанням інструментарію нейромережних технологій (п.3.4., с. 250-262).

Четвертий розділ роботи, на нашу думку, характеризується ґрунтовним аналізом та подальшим розвитком методологічних засад організаційно-економічного забезпечення РБП промислових підприємств у системі управління вибором напрямів його проведення. Так автором удосконалено науково-методологічний підхід до економічного обґрунтування етапів проведення реінжинірингу бізнес-процесів, який, на відміну від існуючих, передбачає на етапі «Підготовка до проекту» розробку та впровадження системи показників визначення доцільності та прогнозної ефективності проведення реінжинірингу бізнес-процесів (п.4.2, с.293-296).

Методично обґрунтованим та таким, що характеризується певними елементами наукової новизни, в напрямку розвитку системи організаційно-економічного забезпечення проведення РБП є авторський підхід до формування рейтингової оцінки відбору персоналу для впровадження РБП (п.4.3, с.233-238 та с.239-247, табл. 4.1-4.4).

Також в рамках формування теоретико-методологічних основ управління вибором напрямів РБП промислових підприємств слід зазначити запропоновані автором методологічні положення щодо формування механізму інвестиційного забезпечення реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств при управлінні вибором напрямів його проведення (п.4.4, с. 359-364, Додаток Ж, с. 520-524).

В п'ятому розділі роботи автором апробовано методичні підходи до вибору стратегічних напрямів РБП промислових підприємств (п.5.1, с.369-377), оцінки ризикованості напрямів РБП суб'єкту господарювання, з метою їх вибору (п.5.2, с. 378-389) та оцінки впливу РБП на рівень економічного потенціалу промислового підприємства (п.5.2, с. 389-400). Також слід звернути увагу на авторський підхід щодо удосконалення методичних положень до проведення експрес-оцінювання напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств в рамках дослідження управління змінами

в системі вибору напрямів РБП (п.5.3, с.433-436). Також у даному розділі

Отже, аналіз дисертаційної роботи, розроблених і представлених у ній наукових положень і рекомендацій, а також автореферату та публікацій, дозволяє зробити висновок про відповідність ступеня їх обґрунтованості встановленим вимогам.

Структура дисертаційної роботи відповідає поставленій меті та встановленим завданням за для її досягнення. Об'єкт і предмет дослідження відповідають темі та меті дослідження та розкривають його логіко-змістовну сутність.

Основні наукові результати, що одержані автором, та їх новизна

Наукова новизна результатів, отриманих автором в ході дисертаційного дослідження, полягає у розробленні теоретичних та методологічних засад управління вибором ефективних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів на промислових підприємствах в умовах структурних зрушень у промисловості. Серед найбільш значущих результатів, необхідно відмітити наступні розробки автора, що формують елементи новизни дослідження.

Результат 1. В роботі автором розроблено теоретико-методологічні положення механізму управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств (п.2.1, с.108-131, додаток Б, с. 491, дисертації та с.4 та с. 12-13 автореферату). На нашу думку, формування та реалізації механізму управління вибором напрямів РБП промислових підприємств діє можливість обирати саме ефективні види радикальних трансформацій в умовах ситуації невизначеності, якої здійснюють свою діяльність суб'єкти господарювання.

Результат підтверджено публікаціями:

1. Таранюк Л.М. Теоретико-методологічні засади управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств / Л.М. Таранюк // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2015. – Т.2, № 1. – С. 119 – 129.

2. Таранюк Л.М. Вибір та опис бізнес-процесів в умовах процесоорієнтованої діяльності підприємства / Л.М. Таранюк, П.В.Гриценко Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Бізнес та умови його розвитку: національний та міжнародний дискурси». – Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. – С.263–264.

Наукова новизна полягає у тому, що отриманий результат дає можливість підвищити обґрунтованість організаційно-економічного забезпечення РБП промислових підприємств у системі управління вибором видів його проведення.

Результат 2. Вперше запропоновано методологічні положення щодо формування механізму інвестиційного забезпечення реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств при управлінні вибором напрямів його проведення. Такий методологічний підхід автора спирається на розуміння важливості інвестицій в ефективності проведенні обраних напрямів РБП промислових підприємств (п.4.4, с.359-364, Додаток Ж, с.520-524 дисертації та с.21 автореферату).

Наукова новизна запропонованого та обґрунтованого методологічного підходу полягає у формуванні наступних блоків, які характеризують даний механізм: керуюча і керована підсистема організаційно-економічного

забезпечення інвестування, елементи формування стратегії інвестування, складові організаційно-економічних засад інвестування; інструменти інвестиційного забезпечення та оцінка економічного результату впровадження цього механізму. На наш погляд, структурні елементи механізму інвестиційного забезпечення РБП формують нову парадигму, яка характеризує інвестиційне наповнення структурних зрушень в діяльності промислових підприємств. Удосконалені автором методологічні положення дають можливість підвищити економічну ефективність вибору та проведення обраних напрямів РБП у відповідних проектах, а також результативність інвестицій, які спрямовуються на проведення напрямів РБП.

Результат оприлюднено в таких наукових роботах:

1. Таранюк Л.М. Розвиток фінансового механізму взаємодії промислових підприємств із банківськими структурами у процесі реінжинірингу бізнес-процесів виробничої сфери / Л.М.Таранюк// Механізм регулювання економіки. – 2013. – №1 (59). – С. 124-133.

2. Таранюк Л.Н. Экономические основы реинжиниринга бизнес-процессов: [монографія] / Л.Н. Таранюк. – Сумы: ИПП «Мрия-1», 2008. – 560 с.

3. Таранюк Л.М. Тіньова економіка як основна перешкода на шляху до стабільного розвитку держави / Л.М. Таранюк, О.В. Некрутенко // Матеріали доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту Сумського державного університету «Економічні проблеми сталого розвитку» (Суми, 19–23 квітня 2010 р.) – Суми: Вид-во СумДУ, 2010. – Ч.1. – С.3-4. *Особистий внесок: визначено інституціональні важелі впливу на діяльність суб'єктів господарювання з метою підвищення рівня детінізації економіки.*

Результат доведено глибинним аналізом теоретичних здобутків вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, дослідженням практичної діяльності підприємств машинобудівного комплексу, з використанням системного підходу, методів абстрактно-логічного аналізу та прогнозування.

Результат 3. Удосконаленометодологічні засади формування системи ризик-менеджменту РБП промислових підприємств при управлінні вибором напрямів його проведення(п.2.2, с.136, 138-154, додаток В, с. 492 дисертаційної роботи та с.4, с. 12, 14 автореферату).

Наукова новизна отриманого результату базується на формуванні нових підсистем ризик-менеджменту РБП, принципів та методів, які характеризують дані підсистеми, котрі дозволяють більш комплексно підходити до проведення моніторингу виникнення та впровадження заходів упередження економічних ризиків при обрані та реалізації напрямів РБП у діяльності промислових підприємств.

Результат підтверджено публікаціями:

1. Таранюк Л.М. Реінжиніринг бізнес-процесів та особливості управління ризиками при його проведенні / Л.М. Таранюк, С.В.Антошок, І.А. Вакуленко // Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка. – 2008. – № 2. – С. 85-94. *Особистий внесок: сформовано систему позиціонування ризиків у процесі роботи в рамках методології ARIS.*

2. Таранюк Л.М. Аналіз виявлення та систематизації ризиків реінжинірингових заходів на підприємстві / Л.М. Таранюк, П.В. Гриценко, Д.С. Полов'ян // Економічний простір. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2010. – № 39. – С. 287-292. *Особистий внесок: визначено роль застосування систем моделювання бізнес-процесів з використанням методичного інструментарію ARIS на підприємстві.*

3. Таранюк Л.М. Організаційні засади проведення реінжинірингу бізнес-процесів підприємств / Л.М. Таранюк, О.М. Запорожченко // Механізм регулювання економіки. – 2011. - № 4 (54). – С.122-131. *Особистий внесок: визначено основні ризики, які виникають на кожному етапі проведення реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств у системі ризик-менеджменту реінжинірингу бізнес-процесів.*

4. Таранюк Л.М. Ризик-менеджмент при проведенні реінжинірингу бізнес-процесів підприємств / Л.М. Таранюк, Л.Г. Мельник, О.М. Запорожченко // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу» (Суми, 29 вересня – 1 жовтня 2011 р.). – Суми: ТОВ «ТД Папірус», 2011. – С. 129-131. *Особистий внесок: досліджено систему планування операційних ризиків при проведенні реінжинірингу бізнес-процесів промислового підприємства.*

5. Таранюк Л.М. Реінжиніринг бізнес-процесів промислових підприємств: теорія, методологія, практика [монографія] / Л.М. Таранюк. – Суми: ВПП «Мрія-1», 2014. – 608 с.

У висновку з даної новизни автор відзначає, що використання удосконаленої системи ризик-менеджменту РБП зумовлює підвищення економічної ефективності вибору і реалізації обраного напрямку РБПта зменшення рівня ризику на проведення РБП промислових підприємств.

Результат 4. Удосконалено структурно-логічна сутність поняття «реінжиніринг бізнес-процесів» (п.1.1, с.27-32 дисертаційної роботи та с. 11 автореферату).

Наукова новизна результату полягає в подальшому розвитку теоретичних основ радикальних трансформаційних змін , а саме у удосконаленні категорійного апарату РБП, шляхом авторського визначення РБП. Під даним визначенням автор розуміє спосіб перепроєктування бізнес-процесів за відповідними кластерами, які характеризують господарську діяльність промислових підприємств. Такий підхід дає можливість більш системно визначити зазначене поняття.

Результат опубліковано у роботах:

1. Таранюк Л.М. Науково-понятійний апарат реінжинірингу бізнес-процесів підприємства / Л.М. Таранюк // Механізм регулювання економіки. – 2009. – № 4, Т.1 (43). – С. 97-104.

2. Таранюк Л.М. Реінжиніринг бізнес-процесів промислових підприємств: теорія, методологія, практика [монографія] / Л.М. Таранюк. – Суми: ВПП «Мрія-1», 2014. – 608 с.

Результат доведено дослідженням теоретичного базису трансформаційних змін зі застосуванням методів системного підходу та діалектики, а також теоретичних здобутків вітчизняних і зарубіжних учених-економістів.

Результат 5. Удосконалено теоретико-методологічні засади реінжинірингу бізнес-процесів при виборі напрямів його реалізації, що характеризують принципи його впровадження(п. 1.3, с.79-84 та п.5.3, с. 418-419 дисертаційної роботи, с.11 автореферату).

Наукова новизна результату полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні умов проведення РБП промислових підприємств, які враховують організацію бізнес-процесів при їх подальшому перепроєктуванні, реалізацію обраних напрямів РБП, досягнення економічної ефективності використання ресурсів при здійсненні обраних напрямів РБП. Такий підхід дає можливість доповнити теоретико-методологічне

забезпечення вибору та реалізації видів РБП промислових підприємств новими елементами змістовної методології проведення РБП, враховуючи організаційні та економічні чинники його проведення.

Пріоритетність результату підтверджено публікацією матеріалів у фаховому науковому виданні:

1. Таранюк Л.Н. Фундаментальные основы реинжиниринга бизнес-процессов / Л.Н. Таранюк, П.В. Гриценко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент». – 2008. – Вип.12/2 (34).– С. 19-29. *Особистий внесок: визначено групу принципів організації бізнес-процесів при їх подальшому перепроєктуванні.*
2. Таранюк Л.М. Реінжиніринг бізнес-процесів промислових підприємств: теорія, методологія, практика [монографія] / Л.М. Таранюк. – Суми: ВПП «Мрія-1», 2014. – 608 с.

Доведеність результату ґрунтується на результатах дослідження практичної діяльності підприємств промисловості України, публікацій провідних учених-економістів.

Результат 6. Набув подальший розвиток теоретичні положення щодо класифікації реінжинірингу бізнес-процесів. Зокрема, автором доповнено класифікацію РБП новими ознаками: за способом перепроєктування бізнес-процесів (реінжиніринг бізнес-процесів, який здійснюється послідовним, паралельним та змішаним способом); за джерелами фінансування (реінжиніринг бізнес-процесів, що фінансується за рахунок власного та позичкового капіталу). Слід погодитися з підходом автора до удосконалення класифікаційного апарату РБП промислових підприємств в частині врахування як організації проведення РБП, а також врахування джерел коштів, які будуть спрямовані на фінансування РБП промислових підприємств (п.1.4, с. 93-94 дисертації та с.11 автореферату).

Слід погодитися з висновком автора стосовно того, що удосконалення відповідних ознак класифікаційного апарату РБП дозволяє більш системно підходити до економічного обґрунтування реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств та враховувати фінансову та організаційну складову їх реалізації.

Результат опубліковано у наступних роботах:

1. Таранюк Л.Н. Особенности проведения реинжиниринга на промышленном предприятии / Л.Н. Таранюк, К.В. Таранюк // Механізм регулювання економіки. – 2008. – №2. – С. 143-150. *Особистий внесок: удосконалено класифікацію проведення реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств, сформовано модель організаційних перетворень на підприємстві при проведенні реінжинірингових заходів.*
2. Таранюк Л.М. Класифікаційний апарат реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств / Л.М. Таранюк // Збірник наукових праць «Економічні науки» Луцького національного технічного університету. Серія «Економіка та менеджмент». – Луцьк: ЛНТУ, 2012. – № 9 (24), Ч. 2. – С. 145-158.
3. Таранюк Л.М. Реінжиніринг бізнес-процесів промислових підприємств: теорія, методологія, практика [монографія] / Л.М. Таранюк. – Суми: ВПП «Мрія-1», 2014. – 608 с.
4. Таранюк Л.Н. Экономические основы реинжиниринга бизнес-процессов: [монографія] / Л.Н. Таранюк. – Сумы: ИПП «Мрія-1», 2008. – 560 с.

Доведеність даного результату полягає у використанні досліджень провідних вчених і практиків з проблем інноваційного розвитку суб'єктів

господарювання, результати яких опубліковані, а також застосуванні методів структурно-логічного аналізу.

Результат 7. Розроблено науково-методичні положення щодо обґрунтування вибору ефективних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств на основі витратного та результатного підходів із використанням інструментарію нейромережних технологій (п.3.4., с. 250-262, с.18-19 автореферату).

Наукова новизна результату полягає в пропозиціях щодо розробки методичного підходу до обґрунтування вибору напрямів РБП на основі витратного та доходного підходу шляхом залучення елементів теорії нечіткої логіки (нечітка матриця знань та цільова функція мінімізації витрат напрямів РБП який мають як безперервний так і кінцевий термін проведення).

Результат опубліковано у роботах:

1. Таранюк Л.М. Система оцінювання вартості реінжинірингових заходів з використанням нейромережних технологій на підприємстві / Л.М. Таранюк, Л.Г. Мельник // Механізм регулювання економіки. – 2009. – № 3, Т.1. – С. 94-101. *Особистий внесок: розроблено науково-методичні положення щодо обґрунтування вибору ефективних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств на основі витратного та результатного підходів.*

2. Таранюк Л.М. Методика оцінки вартості реінжинірингових заходів з використанням нейромережних технологій на підприємстві / Л.М. Таранюк / Економічне обґрунтування реінжинірингу бізнес-процесів виробничих підприємств: [монографія] / за заг. ред. Л.М. Таранюка. – Суми: ВВП «Мрія-1», 2010. – С. 93-98.

3. Таранюк Л.М. Реінжиніринг бізнес-процесів промислових підприємств: теорія, методологія, практика [монографія] / Л.М. Таранюк. – Суми: ВПП «Мрія-1», 2014. – 608 с.

Результат доведено використанням методу математичного моделювання, посиланнями на результати дослідження відомих зарубіжних і вітчизняних учених та дослідженням економічних результатів проектів РБП вітчизняних промислових підприємств.

Результат 8. Удосконалено теоретико-методичні засади формування системи показників комплексної оцінки рівня ризикованості напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислового підприємства(п. 3.2, с. 203-208, п. 5.2, с. 379-389 дисертаційної роботи та с. 15, 22 автореферату).

Наукова новизна отриманого результату містить методичну та практичну складову. Перша визначається удосконаленим методичним підходом до оцінки рівня ризикованості напрямів РБП, який враховує диференційований вплив на реінжиніринг бізнес-процесів фінансових, виробничих та маркетингових ризиків внутрішнього та зовнішнього середовища. Практична складова стосується застосуванням розробленого методичного підходу на практиці на прикладі діяльності ПАТ ВЕК «Сумигазмаш» з метою реалізації на прикладному рівні програм РБП промислових підприємств, які містять різні види реінжинірингу.

Пріоритетність результату доведено публікаціями:

1. Таранюк Л.М. Комплексна оцінка альтернативних програм реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств за видами економічного ризику / Л.М. Таранюк // Механізм регулювання економіки. – 2013. – № 4 (62). – С. 76-84.

2. Таранюк Л.Н. Методические подходы к оценке рисков проектов реинжиниринга бизнес-процессов промышленного предприятия / Л.Н. Таранюк, О.Н. Запорожченко // *Материалы I Международной научно-практической конференции (заочной) «Глобальные проблемы модернизации национальной экономики»*. – Тамбов: Изд-во ТРОО «Бизнес-Наука-Общество», 2012. – С.511-514. *Особистий внесок: удосконалено методичний підхід до оцінки ризиків проектів реінжинірингу бізнес-процесів промислового підприємства.*

3. Таранюк Л.М. Реінжиніринг бізнес-процесів промислових підприємств: теорія, методологія, практика [монографія] / Л.М. Таранюк. – Суми: ВПП «Мрія-1», 2014. – 608 с.

Результат доведено дослідженнями практики роботи промислових підприємств України, розрахунками відповідних показників, використанням методу експертної оцінки, статистичного аналізу, методу факторного аналізу.

Результат 9. Дістав подальшого розвитку методичний підхід до вибору стратегічних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів(п.3.1. с 181-193, Додаток Г, с. 493-502, п. 5.1., с. 369-377 дисертаційної роботи та с.15, 21-22 автореферату).

Наукова новизна полягає в тому, що доповнює систему SWOT-аналізу показниками, що комплексно характеризують сильні і слабкі сторони, а також можливості та загрози реалізації напрямів РБП у різних сферах діяльності промислових підприємств. Треба зазначити, що удосконалений метод сприяє вибору ефективних стратегічних напрямів РБП та стратегій розвитку суб'єктів господарювання з метою суттєвого підвищення економічного потенціалу свого розвитку.

Результат підтверджено такими публікаціями:

1. Таранюк Л.М. Стратегічна оцінка діяльності промислових підприємств при реінжинірингу бізнес-процесів на виробництві / Л.М. Таранюк // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. – 2014. – № 3. – С. 165-175.

2. Таранюк Л.М. Реінжиніринг бізнес-процесів промислових підприємств: теорія, методологія, практика [монографія] / Л.М. Таранюк. – Суми: ВПП «Мрія-1», 2014. – 608 с.

3. Таранюк Л.М. Методика стратегічного аналізу при проведенні реінжинірингу бізнес-процесів промислового підприємства / Л.М. Таранюк // *Механізм регулювання економіки*. – 2010. - № 4 (50). – С. 120-126.

4. Таранюк Л.М. Методика стратегічного аналізу при проведенні реінжинірингу бізнес-процесів промислового підприємства/ Л.М. Таранюк / *Економічне обґрунтування реінжинірингу бізнес-процесів виробничих підприємств: [монографія] / за заг. ред. Л.М. Таранюка.* – Суми: ВПП «Мрія-1», 2010. – С. 99-106.

5. Таранюк Л.М. Практичні засади впровадження реінжинірингу бізнес-процесів промислового підприємства / Л.М. Таранюк // *Економіка Криму*. – Сімферополь: ТНУ, 2010. – № 4 (33). – С. 147-152.

6. Таранюк Л.М. Реінжиніринг бізнес-процесів промислових підприємств: теорія, методологія, практика [монографія] / Л.М. Таранюк. – Суми: ВПП «Мрія-1», 2014. – 608 с.

Результат доведено посиланнями на наукові роботи провідних учених-економістів, застосуванням методів: експертних оцінок, порівняльного аналізу, SWOT-аналізу.

Результат 10. Дістали подальшого розвитку науково-методичний підхід до оцінки впливу реінжинірингу бізнес-процесів на рівень економічного потенціалу підприємства(п.3.3, с.223-227, п. 5.2, с. 391-402 дисертації та с. 17, 22 автореферату).

Наукова новизна результату полягає у удосконаленому автором підході, що базується на розрахунку інтегрального показника економічного потенціалу шляхом дворівневої його інтеграції з використанням фінансової, кадрової, маркетингової, виробничої складових економічного потенціалу в період його формування та розвитку в процесі діяльності суб'єкта господарювання. На наш погляд, застосування подвійної інтеграції необхідно для визначення інтегральних показників складових економічного потенціалу (1-ий рівень інтеграції) та інтегрального показника економічного потенціалу промислового підприємства під час проведення РБП (2-ий рівень інтеграції). Застосування даного удосконаленого методичного підходу дозволить керівництву суб'єктів господарювання більш точно оцінювати економічну ефективність обраних напрямів РБП промислових підприємств через аналіз динаміки рівня економічного потенціалу свого розвитку.

Результат опубліковано у таких роботах:

1. Таранюк Л.М. Оцінка економічного потенціалу промислового підприємства при проведенні реінжинірингу бізнес-процесів / Л.М. Таранюк // Механізм регулювання економіки. – 2014. – № 2. – С. 96-105.

2. Таранюк Л.М. Реінжиніринг як об'єктивна необхідність в роботі підприємств по підвищенню їх економічного потенціалу / Л.М. Таранюк // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стратегія розвитку підприємництва: теорія, організація, практика» (Тернопіль - Чортків, 12-13 березня 2009 р.). – Тернопіль: Вид-во «Вектор», 2009. – Ч. 2. – С. 204-206.

3. Таранюк Л.М. Реінжиніринг бізнес-процесів промислових підприємств: теорія, методологія, практика [монографія] / Л.М. Таранюк. – Суми: ВПП «Мрія-1», 2014. – 608 с.

Результат доведено посиланнями на наукові роботи провідних учених-економістів, застосуванням сучасних методів математичного апарату, зокрема використанням: аналізу та синтезу, економіко-математичного аналізу.

Детальний аналіз всіх положень наукової новизни, висновків і рекомендацій дисертації дозволяє зазначити наступне: вони відповідають вимогам щодо обґрунтованості, достовірності, новизни, опублікування, є самостійними здобутками автора, мають як наукову, так і практичну цінність.

Дискусійні положення та зауваження

Незважаючи на досить високий науковий рівень розробки теоретико-методологічних підходів та методичних положень, обґрунтованість наукових висновків та пропозицій, що формують загальне позитивне враження від роботи Таранюка Л.М., необхідно відмітити деякі недоліки і дискусійні питання, які суттєво не впливають на позитивний висновок про роботу.

1. При обґрунтуванні вибору стратегічних напрямів РБП промислових підприємств, в удосконаленому автором SWOT-аналізі не зрозумілим є дослідження тільки таких кластерів, що характеризують бізнес-процеси маркетингової, виробничої, фінансової, організаційної, кадрової сфер господарювання, при визначенні показників сильних, слабких сторін та можливостей та погроз РБП, залишаючи поза увагою такі складові як логістична та інформаційна (с. 183-185, с. 371, 374, Додаток Г, с. 493-502

дисертації). Вважаємо, що для промислового підприємства нерідко істотним джерелом підвищення діяльності є саме реінжиніринг ланцюга поставок продукції даного підприємства.

2. Загалом позитивно оцінюючи запропоновані положення щодо оцінювання ефективності реінжинірингу бізнес-процесів, дещо сумнівним виглядає запропонована на рис. 3.3 циклограма ефективності проектів реінжинірингу БП (с. 207), яку автор будує на основі комплексних оцінок ризиків. Також, вивчаючи удосконалений методичний підхід до оцінки впливу РБП на рівень економічного потенціалу підприємства, автором не наведено критеріальну систему відбору саме даних показників, які характеризують складові діяльності промислового підприємства (с. 224-225, с. 393-396, с. 398-399 дисертаційної роботи). Подібне зауваження стосується удосконаленого методичного підходу до вибору стратегічних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів, з якого не до кінця зрозуміло, який встановлено критерій віднесення отриманих результатів SWOT-аналізу до вибору відповідних стратегій розвитку промислового підприємства при апробуванні удосконаленого підходу (с. 376 дисертаційної роботи).

3. У рамках розроблених науково-методичних положень щодо обґрунтування вибору ефективних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств на основі витратного та результатного підходів із використанням інструментарію нейромережних технологій, при визначенні цільової функції капітальних, поточних та сукупних витрат щодо визначення напрямів РБП промислових підприємств автору слід було би врахувати наступні показники: A_{ij} - вага i -тих витрат j -ого напрямку РБП, V_{ij} - коефіцієнт коригування i -ої технічної, інформації РБП j -ого напрямку РБП; C_{ij} - коефіцієнт коригування i -ої економічної інформації РБП j -ого напрямку з метою підвищення якості оцінювання (с. 260, формула 3.42 дисертації).

4. При розробленні системи взаємоузгоджених комунікацій між суб'єктами реінжинірингу бізнес-процесів, яка базується на оцінці позитивних та негативних індикаторів зворотних зв'язків між суб'єктами РБП з метою вибору учасників реінжинірингу, слід було крім статичних показників застосувати динамічні в системі позитивних та негативних індикаторів зворотних зв'язків, які характеризують компетенції діяльності суб'єктів РБП. Це б підвищило рівень обґрунтованості управлінських рішень щодо вибору учасників РБП (с. 354 дисертації).

5. Вважаємо, що робота набула би більшої ваги, якби при удосконаленні методичних положень до проведення експрес-оцінювання напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств з метою їх вибору, автор провів би апробацію даних методичних положень на прикладі конкретних діючих промислових підприємств (с. 433-436, Додаток И, с. 525-538 дисертаційного дослідження).

6. Виникає питання стосовно обрання різних напрямів РБП для суб'єктів господарювання в ході практичної реалізації удосконалених автором методичних підходів до вибору стратегічних напрямів РБП та оцінки рівня ризикованості напрямів РБП у відповідних проектах. Зокрема, для ПАТ

ВЕК «Сумигазмаш» у практичному апробуванні удосконаленого методичного підходу до вибору стратегічних напрямів РБП, при проведену аналізі пропонується обрати РБП, що характеризується тотальним моделюванням (с. 370 дисертаційного дослідження). Водночас, в апробуванні удосконаленого методичного підходу до оцінки рівня ризикованості напрямів РБП, з метою їх вибору, дисертантом на підставі аналізу пропонується обрати напрям РБП, що характеризує комплексне впорядкування діяльності (с. 387 дисертації). З наведених матеріалів не зовсім зрозуміло, чим пояснюється даний вибір автора?

Водночас, зазначені зауваження не впливають на висновок про достатньо високий рівень дисертаційної роботи та її відповідності вимогам.

Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів, можливі шляхи їх використання

Дисертаційна робота містить теоретичні, науково - методологічні та методичні підходи до вирішення проблеми – розробленню теоретико-методологічних засад управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств. Обґрунтовані та запропоновані автором теоретико-методологічні підходи, методичні положення, висновки і пропозиції мають теоретичну цінність та практичну значущість.

Методичні положення дисертаційного дослідження впроваджені в роботу промислових підприємств, органів місцевого управління, Сумського державного університету, що підтверджено відповідними довідками і актом впровадження. Цей факт свідчить про їх практичну спрямованість, цінність і доцільність подальшого розповсюдження і використання в роботі промислових підприємств, науково-дослідних установ та в навчальному процесі.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях

Ознайомлення з публікаціями, авторефератом, дисертаційною роботою дозволяє зробити висновок про те, що робота відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 щодо докторських дисертацій за сутністю, достовірністю, обґрунтованістю, ступенем наукової новизни, обсягом, структурою і оформленням.

За структурою робота містить вступ, п'ять розділів, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел і додатки. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності та містить достатню кількість наочних засобів візуалізації отриманих в ході дослідження результатів.

Зміст автореферату й основні положення дисертації, висновки та пропозиції є ідентичними.

Автореферат повністю відображає зміст дисертації і розкриває сутність основних положень наукової новизни, дозволяє сформулювати повне уявлення про здобутки роботи. Самостійність роботи автора підтверджують наведені в

авторефераті публікації, які в переважній більшості є самостійними. До їх складу входять: 2 одноосібних монографій, 1 монографія у співавторстві, 27 статей у фахових виданнях України, 1 стаття у наукових періодичних виданнях інших держав. Крім того, висновки і рекомендації дисертації містяться у 32 матеріалах і тезах доповідей на конференціях. Всі висунуті на захист положення наукової новизни опубліковані. Загальний обсяг опублікованих праць, що належить особисто авторіві - 71 д. а. Таким чином, публікації результатів дисертаційного дослідження є достатніми за кількістю і обсягом, а також повно висвітлюють сутність та результати проведеного дослідження. Матеріали кандидатської дисертації при проведенні представленої дисертаційної роботи автором не використовувалися.

Загальний висновок про дисертаційне дослідження

Дисертаційне дослідження Таранюка Леоніда Миколайовича є актуальною, самостійною, завершеною і цілісною науковою роботою, що містить положення наукової новизни, які мають наукове і прикладне значення щодо вирішення проблеми – розробленню теоретико-методологічних засад управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств.

Дисертація Таранюка Л.М. за змістом та якістю теоретичних і методологічних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Тему дисертаційної роботи необхідним чином розкрито; поставлену мету досягнуто; завдання дисертаційної роботи виконано. Тема дисертації відповідає спеціальності 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Результати дисертаційної роботи пройшли достатню апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях, вони належать особисто авторіві, а їх зміст відповідає меті дослідження і вирішеним задачам.

Практичну значущість здобутків дисертації підтверджують документи про їх впровадження у роботу органу місцевого самоврядування, промислових підприємств та вищого навчального закладу.

Узагальнюючи означене можна зробити висновок про те, що дисертація Таранюка Л.М. на тему: «Теоретико-методологічні засади управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств» за своїм змістом відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор – Таранюк Леонід Миколайович - заслуговує присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Проректор з наукової роботи
Національного університету
«Львівська політехніка»,
доктор економічних наук, професор

Н.І. Чухрай